

TISKOVÁ ZPRÁVA

Brno 24. července 2023

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

BÁNOVSKÝ POKLAD BYL RITUÁLNÍ A PATŘIL ZŘEJMĚ PRAVĚKÉ VELMOŽCE

Takzvaný Bánovský poklad zkoumají odborníci od roku 2017. Detailní analýzy odhalily, že šlo o předměty záměrně uložené do země během rituálu. Zároveň tým specialistů Archeologického ústavu AV ČR, Brno, Univerzity Palackého v Olomouci a Karlovy univerzity v Praze zjistil, že věci včetně bohatého kroje patřily ženě – zřejmě velmožce, která se navíc pohybovala mezi tehdejší elitou, jež dohlížela na část Jantarové stezky. Studii zveřejnil [Journal of Archaeological Science: Reports](#).

Bánovský poklad objevil pomocí detektoru kovů občanský spolupracovník již v roce 2017 a už při prvním prozkoumání celého souboru bylo patrné, že jde o zcela mimořádný objev. Detailní analýzy terénní situace, studium jednotlivých předmětů a série přírodovědných výzkumů ukázaly, že Bánovský poklad představuje depot, tedy soubor předmětů, které byly společně do země záměrně uloženy v průběhu určitého rituálu.

„Výzkumu se věnoval interdisciplinární tým téměř šest let. Bánovský poklad ukázal, nejen proč byl uložen a kým, ale také odhalil, že minimálně ‚bánovská horda/tlupa‘ byla napojena na významnou pravěkou obchodní cestu – Jantarovou stezku,“ upřesňuje Jaroslav Bartík z Archeologického ústavu AV ČR, Brno.

Ženský kroj a tisíce jantarových korálků

Kromě železné sekery a keramické nádoby, do níž byla část předmětů vložena, se depot skládal zejména ze součástí bohatého ženského kroje v podobě bronzových šperků (spony, náramky/nápažníky, vlasové ozdoby, náušnice, jehlice, prsten ad.) a dvou železných opaskových kruhů. Soubor šperků obsahuje několik desítek skleněných a 1500 až 2000 jantarových korálků. *„Byly patrně součástí náhrdelníku a část z nich mohla zdobit i honosný kožený opasek. V každém případě se jedná o dosud nejpočetnější soubor pravěkého jantaru z území České republiky, což činí z Bánovského pokladu zcela unikátní nález,“* říká vedoucí výzkumného týmu Martin Golec z Univerzity Palackého.

Kontakt pro média: **Eliška Zvolánková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 739 535 007

Pavla Růžičková
Archeologický ústav AV ČR, Brno
ruzickova@arub.cz
+420 723 026 765

Jednotlivé části pokladu pocházejí z různých částí Evropy

Mimořádně bohatý kroj zřejmě patřil ženě významného společenského postavení, snad příslušnici velmožské rodiny. Vznikl ve starší době železné, někdy v letech 575–550 př. n. l. „*Přírodovědné analýzy provedené L. Kučerou prokázaly, že jantar pocházel z Pobaltí,*“ dodává Martin Golec. Také některé další součásti kroje pocházejí ze vzdálených regionů. Část bronzových šperků, mezi nimiž vyniká šest exemplářů unikátních, tzv. dračích spon, byla přenesena z území dnešního Slovinska, odkud též pravděpodobně pochází samotná technologie výroby skleněných korálků. Ty však již mohly být tehdy vůbec poprvé vyrobeny na území dnešní ČR.

Velmožka dohlížející na Jantarovou stezku

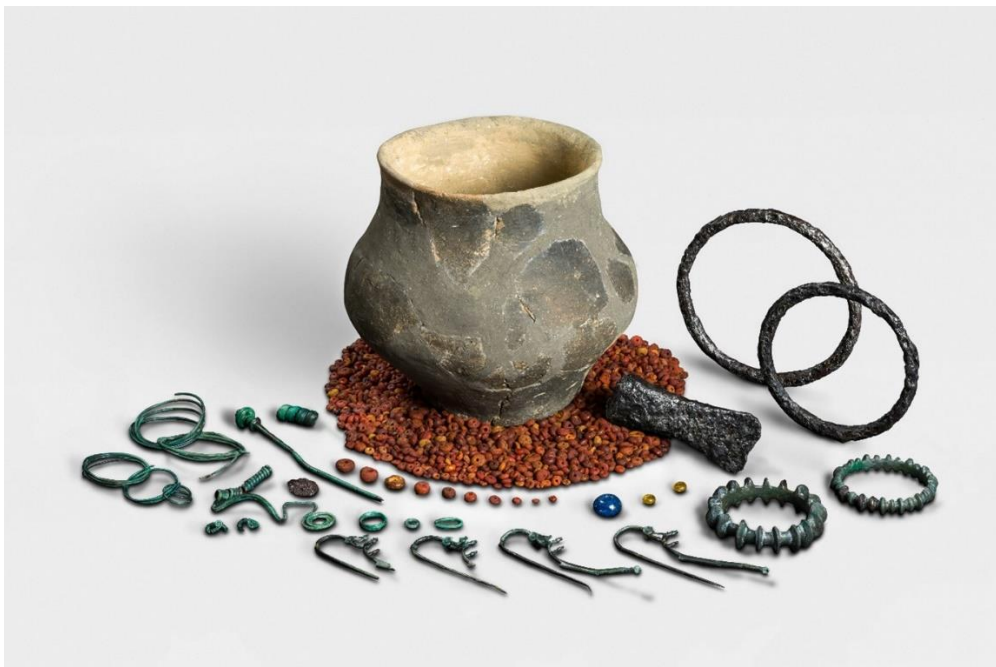
Výsledky výzkumů dávají Bánovský poklad a jeho původní nositele do nesporné souvislosti s průběhem pravěké dálkové komunikace, která se označuje jako Jantarová stezka. Ta i ve starší době železné spojovala Pobaltí se Středomořím, kde byl o pověstné zlato severu neutuchající zájem. Část luxusních bronzových šperků v pokladu tak mohla majitelka vyměnit právě za jantar. Jednotlivé úseky Jantarové stezky ovládaly a kontrolovaly místní elity, které z tohoto čilého obchodu těžily. „*A právě k této elitě, tedy nejvyšší společenské vrstvě tehdejší společnosti, patřila i žena z Bánova,*“ potvrzují Jaroslav Bartík a Tomáš Chrástek z Archeologického ústavu AV ČR, Brno, kteří depot dokumentovali přímo v terénu.

Dnes jsou nálezy široké veřejnosti zpřístupněny v nové stálé expozici „Pravěk Uherskohradištska“ v Památníku Velké Moravy Slováckého muzea ve Starém Městě.

Více informací: [Mgr. Jaroslav Bartík, Ph.D.](#)
[Archeologický ústav AV ČR, Brno](#)
bartik@arub.cz
[+420 736 428 093](tel:+420736428093)

Citace studie:

Golec, M., Bartík, J., Golec Mírová, Z., Kučera, L., Chrástek, T., Kapusta, J., Šamajová, K. 2023: Trade, use, offer. The hoard of Bánov – „Skalky“ (CZ). *Journal of Archaeological Sciences – Reports* 50.

Depot ze starší doby železné z Bánova

Rekonstrukce rozmístění šperků a dalších artefaktů z bánovského depotu na postavě ženy

Obrázky v plném rozlišení a studii naleznete zde:

<https://owncloud.cesnet.cz/index.php/s/aVNQJHiBFuwjSrK>